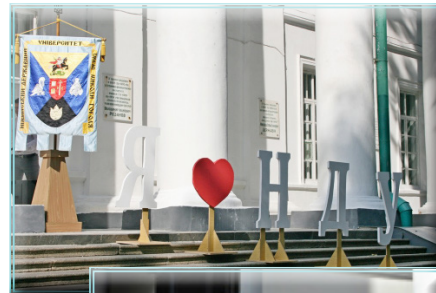

НА ЧАСІ

1 вересня біля стін старого корпусу відбулись урочистості з нагоди Дня знань. До Ніжинського державного університету завітали Надзвичайний і Повноважний Посол України в Лівані *Ігор Осташ*, міський голова *Анатолій Лінник*, депутат обласної ради *Наталія Копиця* та депутат міської ради *Володимир Мамедов*. Ректор вишу

Олександр Самоїленко привітав усіх з початком нового навчального року. Вже традиційно голова профсількового комітету студентів *Сергій Іванюк* вручив ключ до дороги знань та побажав здобути не лише знання, а й навчитися відповідальності за свої вчинки, опанувати вміння працювати в дружній студентській команді.

ВІТАЄМО

За значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм Указом Президента України №241/2018

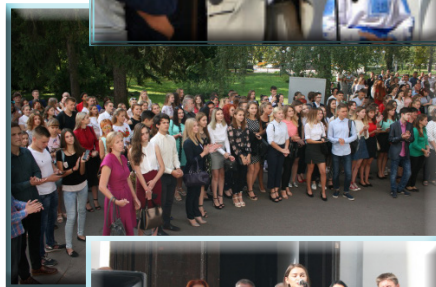
постановляю

присвоїти почесне звання "**Заслужений діяч науки і техніки України**" **Лепявку Сергію Анатолійовичу** – професорові кафедри Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктору історичних наук, професорові;

присвоїти почесне звання "**Заслужений винахідник України**" **Демченку Анатолію Михайловичу** – професорові кафедри Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

*Президент України
П.Порошенко
23 серпня 2018 року*

Вітаємо **Бондаренку Аллу Іванівну** з присвоєнням вченого звання доктор філологічних наук та бажаємо подальших успіхів та нових наукових досягнень.

ЗВІТУЄ ПРИЙМАЛЬНА КОМІСІЯ

Лоза сумнівом, найактуальніше питання, яке хвилювало усіх викладачів нашого вишу: «Наскільки успішно здійснено набір студентів на новий навчальний рік?» З цим запитанням ми звернулися до секретаря приймальної комісії вузу **В.С. Короля**: *"Якщо узагальнити результати вступної кампанії в цілому, то вона пройшла досить успішно. Ми перевершили минулорічні показники вступу. Проте, якщо вдатися до аналізу, то можна побачити і наші здобутки, і наші втрати. Продовжується скорочуватися число абітурієнтів, які вступають на бакалаврські програми денної форми навчання. Цього року на перший курс ми прийняли 288 студентів (161 за державним замовленням і 127 на умовах оплати). Минулоріч кількість першокурсників становила 322 особи. Лідерами за кількістю прийому студентів очікувано стали: факультет іноземних мов – 79 студентів (+10); історико-юридичний – 63 студенти (+21); децю послабив свої позиції факультет психології та соціальної роботи – 49 студентів (-35). Низькою популярністю у абітурієнтів користувалися дисципліни математичного циклу – лише 10 студентів. Погіршили свої показники прийому філологічний та природничо-географічний факультети."*

А от на заочній формі навчання за освітнім рівнем «бакалавр» ми значно зміцнили свої позиції. Цього року прийнято на навчання 105 першокурсників (43 за державним замовленням і 62 на умовах контракту). Одноосібним лідером тут є факультет психології та соціальної роботи – 50 студентів.

Доволі успішно спрацювали колективи факультетів щодо прийому студентів на магістерські програми. Цього року до магістратури нашого університету вступило **248 студентів** першого року навчання. Минулоріч їх було 234. 211 студентів будуть навчатися за державним замовленням і 37 на умовах оплати. Найбільше магістрантів буде навчатися на факультеті психології та соціальної роботи – 63; філологічному – 47; природничо-географічному – 45 студентів.

Значно збільшилась кількість магістрантів і на заочній формі навчання. Цього року до університету вступило **172** магістранта першого року навчання (43 за державним замовленням і 129 на умовах оплати). Це на **43** студенти більше ніж минулого року. Найбільше студентів – 101 особа – вступила на факультет психології та соціальної роботи (18 за держзамовленням та 83 на умовах контракту). Отож у майбутнє будемо дивитися з оптимізмом.

Наш кор.

До нових горизонтів освіти (нотатки зі зборів викладачів вишу)

Серпневі збори викладачів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя проходили у вже оновленій актовій залі вишу. Допоки викладачі були у відпустці, будівельники змонтували нові пластикові вікна, які надали залі певного комфорту і що головне, стали безпечними. Це приємно втішало. Повістка денна зібрання була вже традиційною: «Про наслідки роботи колективу університету у 2017-2018 році та завдання на новий навчальний рік». Порадував і ректор, він у своїй доповіді відмовився від обтяжливих порівняльних таблиць, численного нагромадження статистичних даних та повчальних узагальнень. Звітна доповідь була сповнена оптимізму і достатньої аналітики. Привітавши колег із початком нового навчального року, доцент **Самойленко О.Г.** відзначив:

Професорсько-викладацький склад університету повністю виконав заплановані на навчальний рік заходи, забезпечив повне і ефективне проведення освітнього процесу, здійснив державну атестацію і випуск фахівців, належно провів новий набір студентів. До беззаперечних **досягнень** колективу ректор відніс проведення акредитації та ліцензування спеціальностей. У минулому навчальному році було ліцензовано 3 бакалаврські освітні програми та 9 магістерських освітніх програм; акредитовано 6 спеціальностей за рівнем «бакалавр» та 14 спеціальностей за рівнем «магістр». Це дозволяє нині здійснювати підготовку фахівців у виші за **35 освітніми програмами**.

Вдалося зупинити процес зменшення контингенту студентів. Вперше за багато років падіння контингенту не лише припинилося, але й почався процес збільшення: так у 2017 році у виші навчалося **2345** студентів, а на початок нинішнього навчального року їх вже налічується **2433**. Це на денній та заочній формі навчання. Проте, змушені зізнатися – скоротився контингент студентів першого курсу денної форми навчання за освітніми програмами «бакалавр». Ректор акцентував увагу присутніх на проблемі комфортності навчання студентів.

Велику увагу приділив ректорат вишу вирішенню проблеми **енергоефективності**. Завершується будівництво власної котельні, яка дозволить скоротити комунальні витрати за опалення, а що головне – дозволить забезпечити гуртожитки гарячою водою. У гуртожитку №2 встановлюється бойлер на 500 літрів, що дозволить вирішити побутові проблеми мешканців; здійснено заміну вікон у навчальних корпусах та гуртожитку. Очікувана економія тепла становить **30%**.

Ще одним досягненням колективу стало потрапляння вишу до Рейтингу університетів за показниками Scopus – 2018. У цьому рейтингу ми посіли 154 місце. Та головне, що нас помітили!

Значну частину свого виступу ректор присвятив питанню збереження і примноження традицій Ніжинської вищої школи. Багато що вдалося зробити за звітний період. Для прикладу: відкриття у минулому році двох нових музеїв університету дозволило значно збільшити чисельність відвідувачів, а переважна більшість з них школярі, тобто у майбутньому потенційні

абітурієнти. А які змістовні наукові конференції були організовані у виші!

Олександр Григорович детально зупинився на вирішенні низки проблем діяльності університету, серед яких: проблема академічної мобільності; інкорпорації науки в освіту; проектної діяльності вишу; робота з обдарованою молоддю та інші. Відзначаючи здобутки університету ректор відзначив наших флагманів, серед яких професори С.А. Лепявко та М.О. Демченко, які указом Президента України з нагоди Дня Незалежності було присвоєне почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України та Заслужений винахідник України. Вітаємо Вас, шановні колеги! 5 авторських свідоцтв на свої музичні твори отримав Народний артист України, композитор, професор М.О. Шумський. Це – вагомий здобуток. Ректор відзначив низку заходів естетичного виховання, що з успіхом пройшли у закладі минулого року.

Говорячи про виклики, які чекають на колектив нинішнього року, ректор зазначив, що продовжується процес акредитації освітніх програм – ще 23 освітні програми чекають на експертизу. Необхідно завершити процес сертифікації наукових видань університету. Необхідно активізувати роботу мовного Центру університету з метою підготовки бакалаврів до успішного складання ЗНО з іноземної мови. Продовжується атестація науково-дослідної діяльності викладачів. Необхідно проаналізувати наслідки профорієнтаційної роботи і визначитися із формами її активізації.

Окреслюючи перспективи подальшого розвитку університету, доцент Самойленко О.Г. говорив про необхідність фахової і мовної підготовки викладачів для роботи з іноземними студентами, яких збільшилося у вузі. Про подальше поглиблення співпраці з університетами Туреччини та Китаю; про входження наукових видань вишу до міжнародних наукометричних баз; про оновлення матеріально-технічної бази низки структурних підрозділів університету, тощо.

В обговоренні доповіді взяли участь і виступили: доктор історичних наук, професор С.А. Лепявко; доктор філологічних наук, доцент А.І. Бондаренко. Збори одноставно схвалили звіт ректора.

На зборах був присутній **Лесь Хонда**

ДО 200-РІЧЧЯ ВІДКРИТТЯ ВИШУ

Веселі історії з повсякденного життя Інституту князя Безбородька (1875-1920 рр.)

Публікуємо продовження цікавого дослідження, зроблене доцентом кафедри всесвітньої історії Петром Петровичем Моціякою. Початок матеріалу див. у газеті «Альма матер» №14/2018, №16/2018.

Інститутське життя теж мало багато дотепних моментів. Ось запис 1887 чи 1888 р.: «Другой профессор говаривал: «Хорошо во всех отношениях быть профессором, – и жалованье хорошее, и почёт и прочее... – одно нехорошо: приходится лекции читать !..» [16, арк. 11 зв.]. Декілька разів у щоденниках М.М. Бережкова трапляється однакові рядки: «Кончил лекции. Осанна !» [17, арк. 12].

Іншого разу М.М. Бережков цитує в щоденнику іршовану відповідь з Конотопа від бібліографа С.І. Пономарьова. Це, по суті, гумористична переробка вірша «Колыбель – Нежин, Киев – мой учитель...» видатного уродженця Ніжина Георгія Кониського (1717-1795):

*«Град Конотоп – мне колыбель,
А милый Нежин – мой учитель;
Не в Академии досель
Не член я вовсе, а служитель
Чернил и денег расточитель
Хотя и скуден мой кошель.
Пишу я в alma mater снова,
И как мне снова не писать,
Когда могу я Бережкова*

«Превосходительством» назвать» [18, арк. 62].

Колоритною фігурою в інституті був професор римської словесності Іван Григорович Турцевич (1856-1838 рр.) – випускник інституту 1879 р. У 1924 р., вже не працюючи в інституті, у листі до колишнього студента У.Р. Фохта писав так: «Я уже написал свой «Заповит», который, кажется, и Вам известен, но не хочу ещё умирать, хочу жить, чтобы мыслить и страдать, лучше пока с греками, что в моей Институтской библиотеке, чем с теми, что на Греческом кладбище» [19, арк. 147 зв.].

Про І.Г. Турцевича довго в Ніжині ходила така бувальщина, що в перші дні після приходу до влади більшовиків, він зайшов до Ревкому і запропонував свої послуги – прочитати лекцію про римський водогін.

- «Но, позвольте, сказали ему, – зачем нам римский водопровод, это, тов. профессор, старина !»

- Турцевич спокойно ответил: – «Старина, то старина, а стоит чуть ли не две тысячи лет, а в Нежине и такого нет» [20, арк. 67 зв.].

Колішній студент, а згодом і викладач інституту Володимир Олександрович Заболотський (1882-1970 рр.) у листі до вже згаданого О.О. Карпека писав: «Замечательные фигуры были в Нежине!» і додавав: «А Ив.[ан] Ив.[анович] Семёнов, который, делая выговор студенту за женитьбу, присовокупил: «больше этого не делайте» [21, арк. 14 зв.]. В іншому листі до О.О. Карпека В.О. Заболотський писав: «Вы, кажется, не застали замечательного библиотечного сторожа Ивана. Лысый старик, с солидными белами усами, вид серьёзный. Он отечески относился к книгам и иногда со вздохом говаривал, стоя перед юридическими фолиантами: «Эх, юриспруденция, юриспруденция! Никто то тебя не читает !» [22, арк. 16 зв.].

Ще в одному листі він згадував про приготування в 1902 р. в інституті до вшанування пам'яті Миколи Гоголя (50 років від дня смерті). Студенти готували постановку «Ревизора», а це непокоїло патентованих (за висловом В.О. Заболотського) аматорів з міста, які ніяк не могли примиритися з тим, що їх не запросили до участі в урочистостях і вони пробували все-таки здалеку подавати свої поради через знайомих студентів. Професор Михайло Нестерович Сперанський (1863-1938 рр.) відповів цим порадишникам через тих же студентів так: «Пошлите их на лёгком катере к такой-то матери» [23, арк. 82].

У 1904 р. професори інституту запропонували читати публічні лекції в місті. Зголосилося читати 5 викладачів, серед яких був і професор грецької словесності Михайло Ілліч Мандес (1866-1934 рр.). Він запропонував лекцію на тему «Лирика Гейне». На всі лекції та на друкування афіш потрібен дозвіл ніжинського поліцеймейстера Басанька. За дозволом до Басанька і прийшов М.І. Мандес. Поліцеймейстер причитав назву – «Лирика Гейне» і запитав: «Это кто? Его жена ?» [24, арк. 64].

Були комічні ситуації з директорами інституту. Наприклад, колишні студенти згадували другого директора (1882-1892 рр.) Миколу Єфремовича Скворцова (1836-1902 рр.), який «прославився» ставленням до проблеми смороду на подвір'ї інституту від зовнішніх вбиралень, заявивши, що «так и следует, чтобы нужником пахло». Крім того, згадують, що він намагався втручатися у всі справи, аж до богослужбових: «вздумал давать советы профессору богословия Светлову, как служить. Этот последний рассердился и предложил Скворцову показать на деле, одевшись в соответствующий убор, от чего, впрочем, Скворцов отказался» [25, арк. 65 зв.-66].

Професор філософії (а також і останній директор інституту в 1918-1920 рр.) Павло Васильович Тихомиров (1868-1937 ? рр.) мав прізвисько в студентів – «проспиртованный мужчина». Він мав добрі стосунки зі студентами, які бували в нього вдома і користувались його бібліотекою. Як писав про нього колишній студент А.Н. Образцов, П.В. Тихомиров «случалось кое с кем из них даже бражничал в ресторане, но фамильярности пресекал:

- Выпьём, философ, – говорил студент.

- Выпьём, дурак, выпьём, отвечал П.В. [26, с. 40].

Отже, у навчальному закладі, життя якого було унормовано чіткими і серйозними правилами, все ж таки у щоденному спілкуванні, як це засвідчують архівні документи, нерідко траплялися комічні ситуації, а викладачі і студенти виявляли тонке відчуття гумору та іронії, кмітливості, дотепності. Збережені, на щастя, до сьогодні ці свідчення виразно розкривають неповторну індивідуальність викладачів, багатобарвність тогочасного академічного життя, яке було неможливе без життєдайної сили сміху.

Петро Моціяка

ФАКУЛЬТЕТИ ІНФОРМУЮТЬ

II Міжнародна польсько-українська літня школа: «Виклики для сучасної демократії: польський та український досвід децентралізації очима молоді» Післямова

В умовах сьогодення твердження про те, що децентралізація влади – це шлях до реального народовладдя стало аксіомою. Проблема децентралізації на сьогодні є доволі актуальною та широко обговорюється в наукових колах, експертами та громадськістю. Тому саме це питання стало предметом обговорення польських та українських студентів під час проведення II Міжнародної літньої школи «Виклики для сучасної демократії: польський та український досвід децентралізації очима молоді», яка відбулася 1–8 серпня 2018 року в Кракові та Олькуші.

Цьогоріч Міжнародна польсько-українська літня школа об'єднала студентів 4 університетів: Педагогічного університету в Кракові, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Київського університету імені Бориса Грінченка та Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 7 днів інтенсивного навчання, яке включало не лише лекції та воркшопи висококваліфікованих викладачів вищезазначених вишів, але й практичні заняття в органах місцевого самоврядування польського міста Олькуш, дозволило українській та польській молоді дізнатися про хід та особливості реформи децентралізації в Республіці Польща, ознайомитися зі структурою органів місцевого самоврядування та роботою їх відділів.

Програма школи передбачала також широкую екскурсійну програму, у межах якої студенти відвідали історичні місця та музеї стародавнього Кракова, Олькуша й так звані «Орлині гнізда». А під час вечорів польської та української культури молодь знайомила своїх нових друзів з національними традиціями, танцями та стравами.

Хотілося б висловити слова вдячності польській стороні, яка виступила організатором заходу, зокрема Педагогічному університету в Кракові в особі ректора професора Казимира Карольчака, Матеуша Каміонки та Малгорзати Ідзік, Асоціації молодіжних ініціатив Олькуша «SIMO», Муніципальному управлінню міста та гміні Олькуш, Повітовому староству в Олькуші та молодіжному гуртожитку «Југа». Широ дякуємо також Ніжинській міській раді за надану фінансову підтримку учасникам проекту від НДУ імені Миколи Гоголя, а також особисто Ніжинському міському голові Анатолію Ліннику та ректору Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Олександрі Самойленку, які другий рік поспіль опікуються проектом Міжнародна польсько-українська літня школа «Викли-

ки для сучасної демократії», роблячи великий вклад у розвиток українсько-польських відносин на локальному рівні та допомагаючи українській та польській молоді долати стереотипи й ставати ближчими одне до одного. Велике спасибі також почесним покровителям нашого проекту – Послу України в Польщі Андрію Дешиці, маршалу Малопольського регіону Яцеку Крупі, та КредоБанку. Безумовно, не можна не подякувати студентам – учасникам, які протягом цього тижня були втіленням активності, кмітливості, креативності та почуття дружби.

Організатори заходу висловлюють впевненість, що співпраця молоді двох країн у різних сферах, зокрема, освітній та науковій, має стати запорукою збереження добросусідських відносин між обома націями. Ми впевнені, що проведення Міжнародної літньої школи «Виклики для сучасної демократії: польський та український досвід децентралізації очима молоді» за участі студентів двох країн сприяє утвердженню демократичних цінностей та налагодженню міжнародного діалогу між молоддю України та Польщі. Тому ми не ставимо крапку на цьому проекті, а вже зараз починаємо спільно працювати над його продовженням, щоб уже у наступному 2019 році студенти України та Польщі могли знову зустрітись вже в Україні та обговорити важливі проблеми сьогодення.

З відгуків учасників II Міжнародної польсько-української літньої школи: «Виклики для сучасної демократії: польський та український досвід децентралізації очима молоді»:

Dawid Bargiel: *z mojej strony również wielkie podziękowania za tę inicjatywę i realizację, świetna robota!*

Julia Kostuk: *неймовірно спланування такої грандіозної події! Хочеться сказати тільки слова вдячності всім, хто причетний до школи! Цікаво, корисно, незабутньо- слова, які описують даний захід!*

Марія Горбова: *dziękuję bardzo ;) super robota !! Myśle, że wszystkim podobało się*

Олександр Запорожець: *дякую організаторам за цю чудову подію, було дуже приємно співпрацювати з Польськими колегами, а тепер вже друзями. Це був, можливо, один з найнасиченіших тижнів у моєму житті. Ми отримали багато безцінного досвіду, який сподіваюсь допоможе нашій країні. Ще ми дізналися багато про польську культуру і побачили, якими є схожими але різними наші народи. Тому дякую організаторам*

та учасникам і сподіваюсь, ми ще зустрінемося в листопаді цього року на конференції, і ще раз доведемо що велика сила криється за співпрацею наших народів!

Bohdan Bezpalko: щиро дякую всім організаторам та учасникам літньої школи, які насправду стали для мене близькими друзями та наставниками. Дні, що пройшли поруч з вами, були неймовірні. Починаючи з лекторів та програми відпочинку, можна відзначити високу професійність та любов до власної праці!

Вікторія Канаєва: безмежно вдячна всім, хто був причетний до організації найяскравішої події цього літа – II Міжнародної літньої школи! Цікаві лекції і воркшопи, ігри і квести, зустрічі з органами місцевого самоврядування та екскурсії містом – все це зробило тиждень в Олькуші дійсно незабутнім! Дуже хочу подякувати за затишну і теплу атмосферу, яка панувала серед нас від початку до самого кінця літньої школи. У незнайомій і чужій країні я відчувала себе, як вдома. Всі учасники стали для мене рідною сім'єю, до якої хочеться повертатися знов і знов, долаючи кілометри і перепони.

Літня школа стала для мене мотивацією навчатися, навчатися і ще раз навчатися, пізнавати нове, удосконалювати отримані знання і ніколи не зупинятися! І якщо займатися певною справою, то стати в ній фахівцем. Організаторам, учасникам хочу побажати всього найкращого! Будьте здорові, щасливі, натхненні та усміхнені! Бажаю вам нових

успіхів, досягнень нових вершин і здійснення найзаповітніших бажань! Дуже чекаю на нашу наступну зустріч. Більше за все я хочу ще раз повернутися в ті дні, коли ми мали можливість бути учасниками того чудового дійства, початок якому заклали ще минулого року Кузьменко Юлія та Mateusz Kamionka під назвою «Міжнародна літня школа», яка ще неодноразово об'єднує український і польський народи задля отримання нових знань і досягнення спільних цілей!

Катерина Гуторка: стільки хороших слів, що не описати... Ну що ж, не думала, що Міжнародна польсько-українська школа буде настільки грандіозною та цікавою. Кожного дня ми бачили, пізнавали, вчилися стільки, що на вечір вже не могли згадати перший ранковий захід. Тиждень для мене проходив досить повільно, тому, що було справді багато всього, ми насолоджувалися кожним моментом, як маленьким ковтком води у пустелі. І я не перебільшую, то було дійсно так. Тепер у мене з'явилося безліч ідей та купа енергії й натхнення для нових проектів та роботи над ними. Дуже хочеться через років 10 дізнатися, що ця школа об'єднала не дві країни, а 4,5,6 і, що тепер туди намагаються потрапити тисячі талановитої молоді. Безмежні слова вдячності організаторам (не буду перераховувати, бо людей, що доклали руку до цього діла було справді не мало) Ви – неймовірні, безсумнівно талановиті та до добрих заздощів прекрасні люди!!! Успіхів нам усім, бо ми – найкращі!

Юлія Кузьменко, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НДУ ім. М. Гоголя

Візит до Китаю

З 4 по 24 липня Шеньянський педагогічний університет (м. Шеньян, КНР) гостинно приймав учасників семінару представників вищої освіти країн, які охоплені китайським урядовим проектом «Один пояс, один шлях». Українська делегація була представлена на такому заході вперше, і приємно зазначити, що разом з представниками університетів Києва та Тернополя до роботи семінару долучився і Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя в особі доцента кафедри прикладної лінгвістики Плотнікова Є. О.

Семінар було організовано за підтримки Міністерства комерції КНР з метою сприяння розвитку міжнародного співробітництва в освіті, економіці та інших сферах завдяки міжкультурній комунікації, навчанню та налагодженню партнерських стосунків між закладами освіти Китаю та інших країн. Низка лекцій, проведених провідними дослідниками країни та регіону, ознайомили учасників із системою освіти КНР, традиційними китайськими поглядами на педагогіку, досвідом керування закладами освіти Китаю та китайським розумінням тенденцій розвитку вищої освіти на глобальному рівні.

Протягом семінару учасники відвідали 5 міст на півночі та сході Китаю, а також значну кількість національних історико-культурних об'єктів, що дало змо-

гу долучитися до багатотисячолітньої культурної спадщини Китаю. При цьому основну частину семінару складали контакти із представниками низки місцевих вищих та середніх закладів освіти різного профілю. Такі зустрічі дозволили не тільки переконатися у динамічному розвитку наукової та освітньої галузей в КНР, які отримують сьогодні значну увагу і фінансування з боку держави та комерційних організацій, але й закласти підґрунтя для майбутніх спільних проектів.

ОБЛИЧЧЯ НОМЕРУ

За стриманою, урівноваженою зовнішністю мого співрозмовника не відчувається колосальна енергія його душі, титанічна робота його мозку, а ще глибина його наукових знань. Зовні він спокійний і зосереджений, простий і доступний, переконливий у своїх судженнях. Принаймі таким його знають сотні студентів історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Та за цим удаваним спокоєм (за твердженням його колеги) криється надзвичайно цільна і романтична натура, закорінена в красу природи, великий оптиміст і життєлюб, людина з надзвичайно тонким відчуттям гумору, інколи й не вгадаєш, коли він говорить жартом, а коли серйозно. Знайомтесь, мій співрозмовник – Заслужений діяч науки і техніки України, доктор історичних наук, професор *Сергій Анатолійович Лепяк*. Наша розмова відбувається у приміщенні кафедри історії України, де завжди для журналіста знайдеться чашка міцної кави, смаколики, а ще гарний співрозмовник...

- *Сергію Анатолійовичу, дозвольте привітати Вас із отриманням високого звання Заслуженого діяча науки і техніки України.*

- Дякую за привітання, але воно завчасне. Я читав Указ Президента України за №241/2018 стосовно присвоєння мені цього почесного звання, але поки що його мені не вручили.

- *Ви забобонні?*

- Я історик, і цим все сказано.

- *Сергію Анатолійовичу, розкажіть про себе.*

- Народився я 24 липня 1960 року у славному містечку Дрогобич, що на Львівщині. Батьки мої були державними службовцями, а тому багато переїздили. Так в чотири роки я опинився у Чернігові, де і минуло моє дитинство. У сім років пішов навчатися до міської середньої школи № 1.

- *Знана школа, з поглибленим вивченням іноземної мови.*

- Так, англійську ми вчили з першого класу, але відома ця школа була тим, що вона у ті часи була єдиною у Чернігові школою з українською мовою навчання, решта були російськомовними.

- *Розкажіть про свої шкільні захоплення.*

- Їх, власне кажучи, було два – спорт і книги. Я записувався до чисельних спортивних секцій, але згодом мене звідти відраховували через слабкий стан здоров'я. Ріс хворобливим хлопчиком, а от у світі книг я розкошував. Уже у дванадцять років у шкільній бібліотеці мені стало не цікаво, а тому я попросив маму записати мене до наукової бібліотеки імені Короленка. Звісно, в 12 років мене не записали – записали маму, але книги для читання ми ходили обирати удвох. Так що мій читацький стаж у цьому храмі книги вже майже п'ятдесят років. Таким же чином я зміг користуватися відомчою бібліотекою працівників державних установ.

- *І що ж ви там читали?*

- Переважно історичну літературу. Став старшим – документалістику.

- *Звідки ж така тяга до книги, а згодом і до викладання?*

- Генетична. Мій дідусь і бабуся були сільськими вчителями. Бабуся – випускниця Чернігівського пе-

«Моя найбільше хобі – це моя професія!»

дагогічного інституту 1934 року. Учителювати ниву розорювали дядько і тітка, двоюрідні брати і сестри. Дядько згодом викладав у виші.

Отож, рівнятися було на кого.

- *Які найяскравіші враження з юнацьких років?*

- Захоплення спелеологією, у нас в Чернігові був чудовий спелеологічний клуб. Ми мандрували Кримом, Поділлям, спускалися у найбільш відомі печери. Яка краса! Перехоплювало подих. Так на Поділі, поблизу Кам'янець-Подільського, розмістилася одна із найдовших горизонтальних печер Європи – Оптимістична. Мандруючи її штольнями, я 8 годин провів під землею. Враження незабутні... Запам'яталися також перші стрибки з парашутом: почуття вільного польоту ні з чим не порівнюється.

- *А як же історія?*

- Вона жила в мені і зі мною, але в омріяну професію я не поспішав. Після закінчення школи я пішов працювати на Чернігівський радіоприладний завод, здобувати трудовий стаж і робітничу професію. Я – токар 4 розряду і дуже пишаюся цим, це високий розряд (найвищий – 6, але таких майстрів одиниці). Отож, два роки відпрацював на підприємстві. А у 1979 році вступив до історичного факультету Чернігівського педагогічного інституту, провчився два курси, а на третій перевівся до Львівського державного університету. Закінчив повний курс навчання і у 1984 році отримав диплом викладача історії та суспільствознавства.

- *Яке місце у Вашому житті посідає Львів?*

- Доволі вагоме, адже я народився у тій культурі. Це було і повернення, і самовдосконалення. Цікавий період у моїй біографії. Університет я закінчив із відзнакою, а тому мріяв про аспірантуру. Проте не так сталося, як гадалося. Замість неї – військові збори, Яворівський полігон, погони молодшого лейтенанта. А коли це все закінчилося, закінчилося і літо, розвіявши мрії і сподівання. Довелося повертатися до Чернігова.

- *Як Вас зустріло майже рідне місто?*

- Відсутністю роботи за фахом, а ще будь-яких перспектив. Довелося їхати у Хибалівську середню школу Куликівського району і працювати там учителем історії та фізкультури. Там промайнуло ще 2 роки мого життя, але я не жалкую. То все досвід.

- *Як відбулося Ваше повернення до науки?*

- Традиційно, як для науковців. Перейшов працювати викладачем на кафедру історії Чернігівського педінституту. У 1988 році вступив, а у 1991 році успішно закінчив аспірантуру відділу історії середніх віків Інституту історії Академії наук України. У 1992 році захистив кандидатську дисертацію за темою: «Козацькі повстання 1591-1596 років». Науковий керівник – академік Валерій Смолій. Повернувся до Чернігова. Працював доцентом кафедри історії. З листопада 1995 до серпня 1998 року навчався у докторантурі Інституту історії України НАН України. Під керівництвом академіка В. Смолія підготував до захисту докторську дисертацію за темою: «Військово-політична діяльність українського козацтва в контексті міжнародних відносин (1591-1595 рр.)», яку захистив у 2000 році. Працював у Чернігівському державному педагогічному університеті, з 2005 до 2010 року завідував кафедрою у згаданому виші. А з 2010 року пра-

цюю професором кафедри історії України у Ніжинській вищій школі. Як кажуть, не минуло й тридцяти років...*(посміхається)*.

- Ви знаний науковець, автор 11 книг, понад 150 наукових праць опублікованих у фаховій періодиці. А яка з книг для Вас найдорожча?

- Не дуже коректне запитання. Можна було б відповісти – усі. Але це не зовсім так. Усі вони були знаковими для певного періоду моєї наукової діяльності. Для прикладу: у 1996 році вийшла у світ монографія «Козацькі війни кінця XVI століття в Україні», яка стала, за твердженням фахівців, однією з перших великих праць, присвячених ранньомодерній історії України, виданих в пострадянський час. Тираж у 5 тисяч екземплярів досить вагомий, як для наукового видання. Або ж у 2009 році побачила світ «Коротка історія Чернігова», я писав цю книгу за принципом: «від піонера до пенсіонера». Вона мала бути доступна усім. Великий тираж і мала вартість. Це була моя вимога до видавця. Проект вдався, тираж повністю розійшовся, бо ціна книги дорівнювала вартості трьох пиріжків.

- Але ж я особисто бачив у книгарнях Чернігова Вашу книгу «Чернігів. Історія міста» яка вартувала 400 гривень!

- Так, є і таке науково-популярне видання. Столичне видавництво «Темпора» у 2012 році видало цю книгу. Але ж там об'єм 432 сторінки, вміщено понад 270 ілюстрацій. Тому це – подарункове видання. У 2013 році київське видавництво «Стилос» видало мою «Ілюстровану історію Чернігова», то там 207 сторінок тексту і майже стільки ж ілюстрацій. Теж не дешева книга. Але ж тут історія межує з мистецтвом. І такі видання потрібні.

- Поза сумнівом, а скажіть, що окрім історії? Яке Ваше хобі? *(мій співрозмовник сміється)*.

- Хотів віджартуватись, але відповім серйозно.

Моє хобі співпадає з моєю професією. Люблю подорожувати, але подорожую переважно історичними місцями: замки, фортеці, садиби, музеї. Люблю кіно, але лише історичне, і перевагу надаю документальному.

- А улюблений герой?

- Северин Наливайко. Як бачите я теж тут не оригінальний.

- Ви часто бували за кордоном?

- Доводилося. Переважно за рахунок наукових стажувань. У 1991, 1997, 2002 роках перебував у Польщі, стажувався у Варшавському університеті та Інституті історії Польщі. Мав час для подорожей. Пам'ятки історії вражають. У 2003-2004 роках за Програмою міжнародних академічних обмінів імені Фулбрайта перебував у США, стажувався в університеті Колорадо. Читав лекції з історії України індіанцям в коледжі, студентам університету Лас-Вегаса. Відвідав Великий каньйон, пустелю Арізони.

- У Лас-Вегасі казино відвідували?

- А як же! Програв у рулетку 100\$ і втратив бажання продовжувати. У 2007 році побував у Канаді, стажувався в Канадському інституті українських студій. Побував у Торонто, Едмонтоні, мав мандрівку до Ніагарського водоспаду, Великих озер. У 2010 році стажувався у Гарвардському університеті (США), читав лекції американським студентам про Україну.

- Висока нагорода зобов'язує. Які Ваші наукові плани?

- Не люблю говорити про перспективи, про нездійснене. Спочатку їх треба зреалізувати, а потім вже хвалитися. Маю кілька проектів з історії Чернігова. У роботі нова книга, про все інше на презентації.

- Дякую за розмову.

- Прошу.

Бесіду вів Олександр Забарний

БІБЛІОТЕКА ІНФОРМУЄ

Інформаційні технології в збереженні краєзнавчого фонду читального залу №2

Періодична преса – вид історичних джерел, який представлений довготривалими виданнями періодичного характеру, функціями яких є організація суспільної думки, здійснення ідеологічного впливу, інформаційне обслуговування економічної діяльності. «Газети постійно відбирають соціально значущу для сучасників інформацію, щодня оприлюднюють відомості про найважливіші події, явища, політичні процеси сучасної історії. Повідомлення газет є безпосереднім синхронним відображенням дійсності...», – зазначає історик, дослідник українського пресознавства Г. Рудий.

Саме тому, свій внесок у наближенні краєзнавчого друкованого слова засобів масової інформації до читача робить бібліотека. Газетна періодика займає особливе місце в структурі фондів бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та є досить вагомим джерелом для наукових досліджень. Особливо значима та цінна з наукової та дослідницької точки зору колекція місцевих періодичних видань для вивчення історії краю та України. Багато із даних видань залишились в одиничних примірниках та неповних комплектах, а також знаходяться в незадовільному фізичному стані, що зумовлює їх обмежене використання. В бібліотеці НДУ сьогодні проводиться комплекс робіт, направлених на збереження даних документів та популяризацію і розширення доступу до них. Залучення комп'ютерної техніки для організації бібліотечної роботи покликане полегшити

цей процес. У питанні створення цифрових копій проведена робота по оцифровці всіх номерів газет «Радянський Ніжин», які наявні у фондах бібліотеки. Підшивки за 1945-1952 рр. уже виставлено для доступу на сайт бібліотеки (<https://library.ndu.edu.ua>).

Формат .pdf дозволяє зберегти всі особливості друкованого видання.

Більш повному розкриттю матеріалів краєзнавчих видань, які входять до бібліотечних фондів, сприяє створення електронного ресурсу відкритого доступу оцифрованих документів. Головні переваги оцифровки полягають у тому, що вона дає змогу зберегти рідкісні книги, старі журнали та газети, зробити електронну копію на випадок втрати видання, відкриває доступ до цих видань через сайт, а також розширює коло читачів цих видань. На сайті бібліотеки представлені Електронні бази даних, серед яких «Електронний архів краєзнавчих періодичних видань».

Перевага всіх бібліотечних ресурсів, які відкриті через інтернет-мережу, полягає у швидкому та легкому доступі до інформації, при цьому користувач має змогу здійснювати пошук або знайомитися з джерелами в зручний для себе час дистанційно, без відвідування бібліотечної установи.

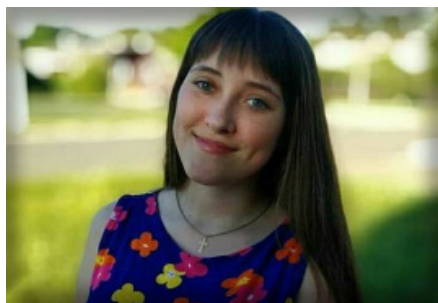
Робота по оцифруванню періодики продовжується.

*Світлана Оніщенко, провідний бібліотекар ч.з. №2
Олена Дацько, інженер комп'ютерних систем*

ДУМКА СТУДЕНТА

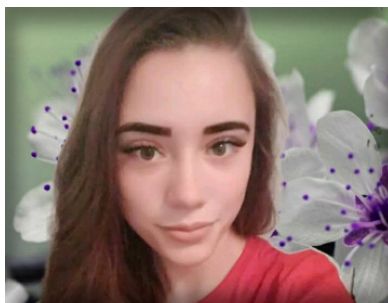
1 вересня – один із найрадісніших і найхвилюючих днів для першокурсника. Вони вперше переступили поріг університету в якості студента. У 2018 році дружнє студентське співтовариство Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя поповнилося майже трьомастами першокурсниками з різних куточків України – молоддю, якій належить майбутнє країни.

Ми поцікавилися у першокурсників, яке перше враження на них справив університет.

Голик Єлизавета,
філологічний факультет:

З самого першого дня в університеті я відчуваю себе як вдома. Моя група хоч і невелика, проте дуже дружня. Мене дуже надихає творча атмосфера, яка панує в стінах університету, а нові викладачі та дисципліни щодня стимулюють до звершень.

Довгаль Марія, факультет психології та соціальної роботи:

Мені дуже все подобається в університеті. Радощі знаходжу у спілкуванні, нових знайомствах і всьому, що відбувається навколо. Вступивши до вузу, я відчуваю відповідальність перед собою, адже відтепер я сама маю відповідати за свої вчинки, зважава-

ти свої наміри.
Медвідь Анна, факультет іноземних мов

Кожен день відкриває нові горизонти, тому хочеться «зібрати» все: знання, веселощі студентського життя. Подобаються пари, які проходять швидко та цікаво. Відчуваю гордість за те, що вступила до стін славетного вузу

ПРОБА ПЕРА

Денис Коськін дебютував у нашій газеті в квітні нинішнього року, тоді ще будучи учнем 11 класу Чернівецької ЗОШ №1, як переможець літературного конкурсу імені Миколи Гоголя. Дебют був вдалим. Його вірші патріотичного спрямування вразили багатьох читачів нашої газети. Минуло літо... Денис став студентом Гоголівського університету. Навчається на I курсі філологічного факультету за спеціальністю 035 «Філологія». Нещодавно повернувся із Чернівців, де брав участь у Всеукраїнському поетичному конкурсі імені Лесі Українки. Став лауреатом цього престижного конкурсу. Сьогодні ми вас знайомимо із інтимною лірикою поета.

Олександр Забарний, керівник літературної студії університету

* * *

І знову ці прокурени вагони
Та колії, що тягнуться в пітьму.
У далечинь наш потяг вітром гонить
Тож я тебе, мабуть, не обійму.

Ці рейки, ці дороги ген до краю
Й твої долоні з гроном бузини ... -
У тамбурах кохання не вмирає
Воно лише міцнішає у них.

І ніби шовком – тисячі сузір'їв
На небі вишиває літня ніч.
Кохана, я не вірю, ні, не вірю,
Що ти вже не зустрінешся мені.

Кохана, я не хочу, ні, не хочу,
Забути тебе в профіль та в анфас...

І хай там що нам відстані пророчать,
Ім все одно не роз'єднати нас.

Вона виростала в домі, де жили лишень пияки,
Навчалась в столичній школі, у класі суцільних ВІПів;
На чайнику та на серці з роками з'являвся накип
Й волосся міняло колір, мов листя стрункої липи.

Вона малювала квіти, постійно писала прозу;
Ховалась під теплу ковдру, коли в шиби скрібся вечір.
Поводилась, мов дитина, та ж завжди була серйозна.
Любила якогось дурня. Цим дурнем був я, до речі.

Постійно носила кеди, постійно хотіла кави;
Нам разом у комуналці – неначе у справжнім раї.
І всі ті дурні турботи одразу кудись зникали,
Коли ми еднались з нею в цілунку, що обпікає.

Її бездоганні губи були ніби вишні стиглі,
У мене від них по тілу розрядами бігли вати.
Я хочу лишитись в неї під шкірою, ніби стигми,
Я хочу лишитись з нею бодай би щоб їй
Писати.

ALMA MATER

Засновник – колектив Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Газета виходить українською мовою раз на місяць окрім липня і серпня. Обсяг 2 друк. аркуші. Тираж 900 примірників. Свідцтво про державну реєстрацію ЧГ 442-91ПР

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради – Олександр Забарний

Редактор: Анна Лебедєва
Члени ради: Григорій Самойленко, Віталіна Скороход, Анна Парубець, Сергій Іванюк, Аліна Лещенко

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 16602, м. Ніжин Чернівецької обл., вул. Графська, 2, університет, новий корпус, кімната № 213, внутрішній телефон 10-39, email: almandu1982@gmail.com

Комп'ютерна верстка, набір та макетування: Анна Лебедєва

Коректор: Анна Парубець

Віддруковано у Видавництві НДУ імені М. Гоголя

Замовлення №102

* Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. * За точність викладення фактів відповідає автор.

* Редакції надано право редагувати й скорочувати матеріали. * При передрукуванні матеріалів обов'язково посилатися на газету "ALMA MATER"